

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อการวิจัย

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้วัฒนธรรมกันอื่น ๆ ยืนยงอยู่ได้ ความเจริญของงานอาศัยภาษาเป็นเครื่องถ่ายทอดและบันทึก ภาษาจึงเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้และความรู้สึกให้แก่กันในสังคมมนุษย์ ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงความเป็นไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ชาวไทยควรภูมิใจและหวงแหน

ภาษาเป็นวิชาทักษะซึ่งแยกได้เป็น 4 อย่างคือ พูด ฟัง อ่านและเขียน การฝึกฝนเป็นพิเศษและใช้อยู่เสมอจะสามารถใช้คล่องแคล่วและถูกต้อง ถ้าขาดการฝึกฝนไม่ได้ใช้นาน ๆ แล้ว ความผิดพลาดจะเกิดขึ้น

โดยเหตุที่ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยที่นำมาพิจารณาอย่างหนึ่งก็คือ การพูด การอ่านคำโดยเฉพาะคำประเภทอักษรควบที่มีเสียงตัว "ร" "ล" มีผู้ใช้สับสนกันอยู่เสมอ ปัญหานี้เป็นห่วงอย่างมาก อาจารย์หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ แสดงความคิดเห็นเรื่องนี้ว่า "...แต่สิ่งที่น่าห่วงใยที่สุดคือการที่ภาษาไทยกำลังสูญเสียพยัญชนะเสียงหนึ่งไปจากภาษา คือเสียง ร ถ้าสังเกตคนไทยอายุ 30 ลงมา มีน้อยคนที่จะใช้เสียง ร เป็นเสียงที่ใช้คามปรกติในเวลาพูด จะใช้ก็ต่อเมื่อระมัดระวังเป็นพิเศษ..."²

นอกจากปล่อยให้เสียง "ร" และ "ล" หายไปในคำบางคำเช่น "กราบ" ออกเสียงเป็น

¹ สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, หลักการไวยากรณ์ภาษาไทย (พระนคร: โรงพิมพ์ทางหุ่นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์ สักราชราชฎี, 2501), หน้า 3.

² บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. "ภาษาไทยเป็นภาษาที่ทันกาลหรือไม่, ปริทัศน์, 5, 4 (มีนาคม - พฤษภาคม, 2511), 42 - 59.

"กบ" "กล้วย" ออกเสียงเป็น "ก้วย" หรือเสียง ร กลายเป็นเสียง ล แล้วบางครั้งยังใช้กลับเสียงกันหม่อมราชวงศ์สุนนชาติ สวัสดิ์กุล กล่าวว่ "...ภาษาที่ใช้กันผิดเช่นนี้เรากลือว่เป็นมะเร็งในภาษา คือทำให้ภาษาทรุดหนักขึ้น"³

นอกจากข้อคิดดังกล่าวแล้ว หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงไม่ชัดเจนและการใช้ถ้อยคำสับสนในภาษาว่า

"การออกเสียงภาษาไม่ชัดเจนก็คื ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสับสน จะ เป็นเพราะความไม่รู้หรือจงใจให้ผิดทั้งที่รู้ก็คื ลวนเป็นเหตุที่ทำให้การใช้ภาษาผิดพลดไป ผมไม่ยอมจะปรักปรำว่าลูกจีนเท่านั้นที่พูดไทยไม่ชัด เทาที่ ผมไคสอบสวนคุณแล้ว มีความเห็นว่าเด็กไทยและผู้ใหญ่ไทยเองก็พูดภาษาไทยกันไม่ชัดเป็นจำนวนมีชน้อย และเหตุที่พูดไม่ชัดนี้ ไม่ใช่เรื่องภาษาท้องถิ่นหรือเรื่องอื่น ขอสำคัญที่สุดของความบกพร่องในการใช้ภาษาไทย คือขาดความระมัดระวังในการพูด การเขียน และการอื่น..."⁴

การใช้ภาษาผิดคนอกจากทำให้ภาษาวิบัติแล้ว ยังทำให้การสื่อความหมายไคไม่ตรงตามที่ต้องการอีกด้วย เช่น "ร้อยกรอง" ออกเสียงเป็น "ร้อยกอง" จะไคความหมายที่ต่างกันไป ผู้พูดกับผู้ฟังจะสื่อความหมายไคไม่ตรงกัน การใช้ภาษาไทยผิดพลดเกิดจากสาเหตุหลายประการ หม่อมราชวงศ์สุนนชาติ สวัสดิ์กุล⁵ ไคแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการใช้ภาษาผิดพลดว่า

1. ครูสอนภาษาไทยไม่ได้รับการสนับสนุนดีพอ เพราะผู้ใหญ่ในวงการศึกษาให้ความสนใจวิชาภาษาไทยน้อย ปลอຍให้ เป็นไปตามยถากรรม
2. ปัจจุบันจำนวนนักเรียนมีมากขึ้นการเรียนภาษาไทยครูปลอຍปละละเลย

³ชุมนุมภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บันทึกการบรรยายเรื่อง ข้อบกพร่องในการศึกษาภาษาไทย เมื่อ 15 กรกฎาคม 2505, หน้า 125 - 129.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 127 - 129.

ไม่กวัดข้นอย่างเพียงพอ จึงเป็นเหตุให้นักเรียน ออกเสียงภาษาไทยไม่ชัด เขียนหนังสือไม่ถูก ประกอบกับนักเรียนตามโรงเรียนมีลูกจีนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน นักเรียนพูด "ร" และ "ล" ไม่ชัด พูดตัวกล่าไม่ได้ เมื่อครูไม่กวัดข้นความผิดพลาดจึงเกิดขึ้น

3. เรื่องความวิบัติทางอักษร เช่น ตอนสงครามมหาเอเชียบูรพา มีการคัดตัวอักษรออก เพื่อทำใ้ง่าย เช่น ศ ษ ส คัดออกเหลือ ส เพียงตัวเดียว ทำให้ครู อาจารย์ นักปราชญ์ บัณฑิต เขียนหนังสือไม่ถูกหรืออ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจความหมาย

4. ระบบข้อสอบใช้วิธีขีดเครื่องหมายและเติมคำลงในช่องว่าง ทำให้ไม่มีโอกาสได้ฝึกทักษะการเขียน

5. เวลาที่สอนมีน้อย ครูต้องรีบสอนให้ทันประมวลการสอน

6. ผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไปมักเห็นว่าภาษาไทยเป็นของง่าย การสอนภาษาไทยไม่สู้สำคัญนัก ฉะนั้น ใคร ๆ ก็เป็นครูสอนภาษาไทยได้

7. ทั้ง ๆ ที่ภาษาไทยเป็นภาษาประดิษฐ์ของระมัดระวัง ครูผู้สอนบางท่านยังถือว่าความผิดพลาดคลาดเคลื่อนทางภาษาเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่สำคัญ ไม่คำนึงถึงการพูดคำบางคำไม่ชัด

8. อิทธิพลของวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งสำคัญที่แพร่ภาษาผิด ๆ ไปสู่ประชาชน

ปัจจุบันปัญหาการใช้ทักษะทั้งสี่อย่างคือ ฟัง พูด อ่าน เขียน มีมากจนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันทรงห่วงใยและทรงมีพระราชปรารภเกี่ยวกับภาษาไทย โดยเฉพาะทางด้านการออกเสียงว่า "...ปัญหาการออกเสียงนั้นเป็นอันครายอย่างยิ่ง..."⁶ และ "...ต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในการออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน..."⁷

⁶ชุมนุมภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บันทึกเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระแสพระราชดำริ เรื่องปัญหาการใช้ภาษาไทย เมื่อ 29 กรกฎาคม 2504 หน้า 5.

⁷เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

ปัญหาการออกเสียงไม่ชัดเจนทั้งการพูดและอ่านเกิดขึ้นทั้งในหมู่นักเรียนผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เสียงที่เป็นปัญหาสังเกตได้อย่างชัดเจน คือ เสียง "ร" และ "ล" และถาวรออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบ ปัญหานี้ครูภาษาไทยมีบทบาทที่จะช่วยแก้ไขปรับปรุงและต้องใช้เวลานานพอสมควรในการแก้ไขขอมกพรอดังกล่าว

เด็กพูดหรืออ่านคำที่ใช้อักษรควบไม่ชัดนี้มีสาเหตุจากหลายประการ พยุง ญาณโกมุท⁸ ได้กล่าวถึงสาเหตุของการพูดหรืออ่านคำที่ใช้อักษรควบไม่ชัดดังนี้

1. เกิดจากการเอาอย่างที่ไม่ดี เด็กเอาอย่างผู้ใหญ่ เช่น ลูกจีนเอาอย่างบิดามารดาของคนที่พูดภาษาไทยไม่ชัด ส่วนมากมักจะพูดคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ไม่ชัด จะพูดปลา ปลา ปลา ลู ลู ลู นอกจากเลียนแบบผู้ใหญ่แล้วเด็กยังเอาอย่างเพื่อนด้วย

2. เกิดจากอวัยวะออกเสียงบกพร่อง อวัยวะออกเสียงที่เกี่ยวกับการออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบมีดังนี้

2.1 ริมฝีปาก ถ้าริมฝีปากแห้งหรือไม่สามารถห่อหรือจับได้ เด็กจะไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะ ป พ ว ได้ถูกต้อง จะทำให้ออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบได้ไม่ชัดเจน

2.2 ลิ้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบ ถ้าลิ้นแข็งมีขนาดเล็กไป ใหญ่ไป หรือสั้นกว่าปรกติ ย่อมทำให้ไม่สามารถออกเสียง ก ช ค ร ล ไม่ถนัด

2.3 ฟัน หมายถึงฟันหน้าซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยกักลมในการออกเสียง ถ้าฟันเสีย เช่น แมงกินฟัน ฟันเขยิบ หรือฟันห่าง ก็จะทำให้การออกเสียงไม่ชัด

3. เกิดจากครุในชั้นประถมต้นโดยเฉพาะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วางรากฐานไว้ไม่ดี ออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่เอาใจใส่แก้ไข ผิดหัดเด็ก เด็กจะจำผิดตั้งแต่แรก เกิดความเคยชินติดเอานิสัยการออกเสียงไม่ชัดเจนหรือออกเสียงผิดพลาดไปไซ้

นอกจากปัญหาการอ่านและการพูดไม่ชัดเจนแล้ว การเขียนหนังสือผิดก็มีปัญหาอีก

⁸ พยุง ญาณโกมุท, "ข้อคิดในการสอนภาษาไทยว่าด้วยการพูดหรืออ่านเสียงอักษรควบ," ประชาศึกษา, 18,1 (มิถุนายน, 2510), 624 - 631.

จริงอยู่ คนเราอาจเขียนหนังสือผิดไม่มากนักน้อย แต่ก็ควรจะเพิ่มความระมัดระวังให้ผิดน้อยที่สุด คนไทยควรสนใจแก้ไขปัญหาการสะกดเป็นพิเศษเพราะการเขียนหนังสือผิดแสดงว่าผู้นั้นไม่สนใจการใช้ภาษา

การเขียนหนังสือผิดมีสาเหตุจากหลายประการ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์⁹ ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเขียนหนังสือผิดว่า

1. เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ เช่น ประณีต (เรียบร้อย) เขียนเป็น ปราณีต (ไม่เรียบร้อย)
2. เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด เช่น เขียน "จ่านง" เป็น "จ่านงค์" เพราะเทียบกับคำว่า "องค์"
3. เขียนผิดเพราะออกเสียงผิด เช่น เขียน "ดมหยักสก" เป็น "ดมหยักโสก" เพราะออกเสียงอย่างนั้น
4. เขียนผิดเพราะมีประสมการผิด เช่น เขียนคำว่า "สังเกศ" เป็น "สังเกตุ" เพราะจำมาจากหนังสือพิมพ์
5. เขียนผิดเพราะไม่รู้หลักภาษา เช่น เขียนคำสมาสคำว่า "ฐรกิจ" เป็น "ฐระกิจ" ภาษามีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการผิดพลาดในการใช้ภาษา เอิร์นเนสต์ ฮอร์น¹⁰ กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงการออกเสียงเป็นสาเหตุทำให้เขียนหนังสือผิด และยังมีสาเหตุการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้เขียนหนังสือผิด มีดังนี้
 1. การเปลี่ยนแปลงเรื่องเสียงร่ว
 2. ภาษาอื่นหรือภาษาเฉพาะท้องถิ่น

⁹สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, หลักการใช้ภาษาไทย (พระนคร: โรงพิมพ์ทางทุนส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์ สาราคุณราษฎร์, 2501), หน้า 16 - 31.

¹⁰Earnest Horn, "Spelling," Encyclopedia of Educational Research (New York: The Macmillan Company, 1960), p. 1337.

3. การเพิ่มและการเลิกใช้ภาษาของตน
4. นักเขียนและสิ่งที่พิมพ์ที่มีอิทธิพลต่อการสะกดคำ
5. หลักการสะกดคำที่ยอมรับกันตามกาลเวลา

นอกจากมีผู้ให้ความคิดเห็นเรื่องสาเหตุการเขียนหนังสือผิดดังกล่าวแล้ว ฮาโรลด์ อี เซน¹¹ ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเขียนสะกดคำผิดว่ามีปัญหาหลายทาง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. ปัญหาโดยทั่วไป
2. ปัญหาเฉพาะบุคคล

ปัญหาโดยทั่วไปนั้นเกี่ยวกับนักเรียนไม่พัฒนาความสามารถของตนเอง มีความสนใจน้อย เรื่องการเขียนสะกดคำ ประกอบกับคำที่นักเรียนพบปะมีมากมายทำให้เกิดการสับสนขึ้น ยิ่งยากที่จะจดจำ

ปัญหาเฉพาะบุคคลนั้นจะมีปัญหากับนักเรียนต่อไปนี้

1. ความบกพร่องทางสายตา
2. ความสามารถในการออกเสียง ความสามารถทางสมอง
3. เด็กที่ใช้ภาษาสองภาษาในขณะเดียวกัน (bilingual)

การเขียนหนังสือผิดนั้น ผิดได้หลายลักษณะ เช่น เขียนพยัญชนะต้นผิด เขียนตัวสะกดผิด เขียนตัวการันต์ผิด ตัดหรือเติมตัวอักษรผิด สระเสียงสั้นเสียงยาวผิด ใช้ ร ล และคำที่ใช้อักษรควบผิด ใช้ รร ผิด ประวิสรรชนีย์ผิด ใช้วรรณยุกต์ผิด และอื่น ๆ การเขียนผิดโดยการ ใช้ ร ล และคำที่ใช้อักษรควบนั้นมีนักเรียนเขียนผิดมากเป็นอันดับที่ 3 จากลักษณะการเขียนผิดทั้งหมด¹²

¹¹Harold G. Shane and Others Begining Arts Instruction with Children (Ohio: Charles E. Merrill Books Inc., 1961), p. 71 - 72.

¹²สามารถ สักดิเจริญ, "ปัญหาการเขียนตัวสะกดการันต์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, 2516).

จะเห็นว่าปัญหาการออกเสียงการเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" นี้จะพบเห็นเสมอในชีวิตประจำวัน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ถ้าเอาจริงเอาจังและมีเวลาพอ การฝึกให้นักเรียนได้ช้อยู่เสมอ จะทำให้นักเรียนใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดความชำนาญ ครูที่สอนไม่ควรปล่อยปละละเลย โดยถือว่าเป็นปัญหาเล็กน้อยและควรฝึกนักเรียนมาตั้งแต่ต้น ๆ

จากสภาพปัจจุบัน ปัญหาและสาเหตุของปัญหาความบกพร่องของการพูดอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เพราะเชื่อว่า

1. ในระดับมัธยมศึกษาจะมีข้อบกพร่องในเรื่องนี้
2. การเอาใจใส่และการฝึกจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้
3. คาดว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คงจะเป็นประโยชน์ที่จะนำมาประกอบการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล"
2. เพื่อสร้างแบบฝึกการอ่านและการเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" หลังจากได้รับการฝึกแล้ว

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถการอ่านคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ก่อนฝึกและหลังฝึกแตกต่างกันในทางที่ดีขึ้น
2. ความสามารถการเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ก่อนฝึกและหลังฝึกแตกต่างกันในทางที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาการอ่านคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" เฉพาะคำที่ใช้อักษรควบแท้เท่านั้น และคำที่เขียนด้วยอักษรควบ "ร" และ "ล" กับคำที่เกิดความสับสนกับคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" เช่น ปอก กับ ปลอก ทม กับ ตรม
2. ผู้วิจัยถือว่า คำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ที่นำมาฝึกและทดสอบ นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วจากชั้นประถม
3. ศึกษาเฉพาะนักเรียนที่กำลังเรียนในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 6 (รอบบ่าย) และห้อง 10 (รอบบ่าย) ปีการศึกษา 2517 ของโรงเรียนยานนาวาศรีวิทยาคม กรุงเทพมหานคร
4. ผู้วิจัยจะศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ก่อนฝึกและหลังการฝึกโดยไม่คำนึงถึงตัวแปรเกี่ยวกับ เพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนาฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ อาชีพบิดามารดา ความสัมพันธ์ผลการเรียนแต่ละคน ทั้งนี้ ถือว่าเป็นตัวแปรเกิน

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการอ่านหมายถึงการออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนเฉพาะคำควบ "ร" และ "ล"
2. คำที่ใกล้เคียงกันซึ่งทำให้เกิดความสับสนในการเขียนหมายถึงคำที่ไม่มี "ร" และ "ล" ควบ แต่ใช้พยัญชนะต้น สระ และตัวสะกดตัวเดียวกัน เช่น "ปอก" กับ "ปลอก" "ตอก" กับ "ตรอก" "กัม" กับ "กรับ"
3. ความสามารถในการเขียนหมายถึงการเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" และคำที่ใกล้เคียงกันทำให้เกิดความสับสนในการเขียน ได้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแห่งชาติ
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งหมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 6 (รอบบ่าย) และ ห้อง 10 (รอบบ่าย) โรงเรียนยานนาวาศรีวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2517
5. แบบฝึกหมายถึง แบบฝึกหัดในการอ่านและเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. จะได้อรรถาธิบายการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล"

2. ได้เป็นหลักฐานประกอบในการพิจารณาจัดทำหลักสูตร แบบเรียนและประมวล การสอนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะในเรื่องแบบฝึกหัดการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งและชั้นอื่น ๆ

3. ใช้เป็นส่วนประกอบในการพิจารณาวางแผนทางการจัดการสอนเพื่อบรรเทา (Remedial Teaching) ในด้านการแก้ไขข้อบกพร่องเรื่องการอ่านและการเขียนบาง- ประการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย